

El Museu Comarcal de Cervera

El Museu Comarcal de Cervera compta amb una llarga història formativa al darrere ja que és el resultat de la suma de dos museus amb tradició: el Museu del Blat i la Pagesia i l'antic Museu Duran i Sanpere. A aquestes dues institucions hi hem d'afegir la incorporació i adequació museística de la casa natal d'Agustí Duran i Sanpere per part de l'Ajuntament de Cervera. Tot plegat, és el que avui dia coneixem com Museu Comarcal de Cervera, una denominació que no només recupera l'antic nom que l'historiador Duran i Sanpere ja havia utilitzat, sinó que, a més a més i de manera molt especial, ens parla de la voluntat del museu d'intervenir dins el territori que li és propi tot esdevenint una eina dinamitzadora del patrimoni cultural de la comarca de la Segarra.

Per tal de respondre a aquestes noves exigències, el museu està duent a terme avenços importants en matèria de museologia i obertura de nous espais i en matèria de difusió que inclou tant aspectes de promoció exterior com aspectes relacionats amb el paper pedagògic i social que tot museu ha d'acomplir.

Anem, però, a conèixer les seues que conformen aquest museu i les nombroses i riques col·leccions que el nodreixen.

La **Casa Museu Duran i Sanpere**, situada al carrer Major núm. 115 és, actualment, la seua principal del Museu Comarcal de Cervera i és, també, l'edifici on l'Ajuntament de Cervera, a través del Patronat municipal que gestiona el museu, hi ha esmerçat més esforços.

En aquest sentit, a l'abril de 2001 s'obria, després de les obres de restauració i rehabilitació dutes a terme als baixos de la casa Duran, la nova sala d'exposicions temporals del museu amb la mostra "Cervera. Tresors secrets... La formació d'un museu". Es tracta d'una proposta museogràfica que creiem innovadora en tant que no aborda el museu només com a continent d'unes obres artístiques i/o històriques sinó que es converteix en el propi objecte museogràfic, susceptible de ser analitzat com a fenomen historicosocial. Així doncs, l'exposició ens parla del perquè i del com va formar-se l'antic Museu de Cervera el qual naixia d'un desig d'identitat col·lectiva que es materialitzà en la salvaguarda d'un patrimoni exposat, massa sovint, a l'oblit i la destrucció, i la seua potencial acció social.

Aquest intent d'abordar les voluntats pròpies d'un moment i una mentalitat concreta s'aconsegueix amb la utilització de la figura d'Agustí Duran i Sanpere el qual, com a exponent del que, en paraules de l'antropòleg Llorenç Prats, s'ha anomenat *l'esperit arxiver museístic*, ens anirà conduint, talment com si del fil d'Ariadna es tractés, per les nombroses i heterogènies col·leccions del museu.

Unes col·leccions que es van formar a conseqüència d'intervencions ben diverses. En formen part un important grup d'objectes arqueològics recuperats de l'antic Museu Pedagògic dels Pares Claretians, fundat a finals del segle XIX i instal·lat en un espai de la Universitat de Cervera; tot aquell patrimoni que, procedent majoritàriament d'edificis religiosos de la ciutat de Cervera, va anar recuperant el Sr. Duran del qual destaquen les obres que vestien la Cervera medieval; el fons procedent de l'antiga Universitat literària del segle XVIII, i les col·leccions de ceràmica, vidre i, fins i tot, paleobotànica, objecte de donacions particulars que responen a una progressiva sensibilització envers el patrimoni col·lectiu.

Davant aquesta diversitat, el recorregut museogràfic està basat en una distribució temàtica dels espais. El primer àmbit il·lustra una de les accions que va possibilitar l'inici dels nostres museus: les campanyes arqueològiques emmarcades dins un moviment que va propiciar la recuperació i l'estudi del patrimoni; un concepte que ens apareix carregat de significat. Com a exemples, s'hi exposa l'Arquer de la Valltorta, un fragment de pintura rupestre procedent de la cova dels Cavalls (Tírig, Castelló), o l'estela de Preixana datada al bronze mitjà-recent.

El segon àmbit aborda el treball, més conscient i continuat, de revalorització i conservació del patrimoni local i comarcal, a partir d'una selecció raonada del fons més important que conserva el museu com una avançada de tots els *tresors* que guarda al seu interior. Hi destaquen, a tall d'exemple, les obres procedents de Santa Maria de Cervera com és la predella del retaule de Sant Martí, de l'escultor Jordi de Déu datat al segle XIV, o el retaule de l'Àngel Custodi del Mestre Girard del segle XV. De cronologia més tardana, s'hi exposen dues imatges en fusta policromada, la Immaculada i Sant Miquel, que formaven part del retaule de la capella de la Paeria de Cervera del primer terç del segle XVIII, o l'escultura en terra cuita de Sant Pau obra de Jaume Padró (1775-1803). També hi té un lloc destacat el fons de ceràmica i orfebreria dels segles XV i XVI, amb una creu reliquiari i una bacina eucarística amb punxó de Cervera i, evidentment, el fons procedent de l'antiga Universitat literària de Cervera exemplificat amb l'exposició de la taula d'escrutinis, uns birrets de doctor i els segells Major i Menor, entre altres objectes.

Cal dir que, en un futur ben immediat, aquesta sala d'exposicions es veurà ampliada i completada pel que serà l'exposició permanent del Museu Comarcal de Cervera.

Sense abandonar encara l'edifici on ens trobem, podem accedir a la planta noble on trobarem la Casa Museu Duran i Sanpere. Es tracta de la interpretació d'una casa benestant del segle XIX que ha sabut conservar uns interiors que ens remetent, a través del seu mobiliari, decoració, tapissos i cortinatges, als

anys en què la casa era plena de vida. D'aquesta manera, i al llarg del recorregut per habitacions i racons, podem anar descobrint els gustos vigents durant la segona meitat del segle XIX i com, amb el pas del temps, la casa va anar transformant-se per tal d'adequar-se a les noves necessitats que s'imposaven amb el canvi de segle.

El **Museu del Blat i la Pagesia** és la segona seu del Museu Comarcal de Cervera. També la història d'aquest museu de caràcter etnològic és llarga i plena de canvis. Creat l'any 1960, a partir d'una crida popular adreçada a tots els pagesos de la comarca, s'ubicà, inicialment, en un espai de la Universitat de Cervera amb un objectiu ben clar: mantenir en la memòria col·lectiva tot un sistema de vida que, d'altra manera, el pas dels anys aniria deixant en l'oblit.

Uns anys més tard, cap al 1975-1976, aquest primer muntatge es va traslladar als baixos del que havia estat el Real Colegio de las Educandas, fundat al segle XVIII pel mercader Martínez al carrer Major, núm. 15 i que,

després de molts altres usos, constitueix l'actual seu del Museu del Blat i la Pagesia i dels magatzems del Museu Comarcal de Cervera.

En aquests moments, el museu, que manté un disseny museogràfic fidel a la imatge romàntica projectada pel seu creador, esdevé el testimoni d'un món rural que la industrialització del camp va convertir en obsolet. El recorregut pels diferents àmbits domèstics que es reproduïxen ajuden a conformar una imatge de la Segarra del segle XIX i inicis del XX rica en producció cerealística. En aquest sentit, el Museu del Blat i la Pagesia ha entrat a formar part del projecte d'inventari del Patrimoni Etnològic de Catalunya, impulsat pel Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana, per avançar en la recerca i coneixement del patrimoni etnològic de la Segarra.

Carme Bergés

Directora del Museu Comarcal de Cervera

